

УДК 336.5

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГРАМИ «ДЕРЖАВНИЙ ДЕПОЗИТ»

Піменова М.М., Фрейдін М.Ю.

Університет митної справи та фінансів

В умовах економічних перетворень та бюджетного реформування реалізація державної політики у соціальній сфері набуває особливого значення. В статті охарактеризовано програму «Державний депозит». Авторами наведено відсоткові ставки по дитячим депозитам. Здійснено аналіз показників виплат за народження дитини в Україні до і після реформи. Запропоновано механізм розподілу соціальної допомоги при народженні дитини.

Ключові слова: депозит, виплати, народження дитини, відсоткова ставка, фінансові ресурси, банк, реформа.

Постановка проблеми. Соціальні виплати – це архіважлива складова для загального функціонування населення держави. Кожна країна світу зобов'язана підтримувати громадян, які потребують допомоги, бути гарантом соціального забезпечення населення. При цьому рівень довіри до державної влади безпосередньо залежить від рівня виплат, таких як пенсія, допомога з інвалідності або допомога при народженні дитини.

Однак, в той же час, рівень соціальних виплат напряму залежить від економічного стану країни. При настанні кризи, держава може гарантувати виплату лише захищених видатків бюджету, в які входять соціальні відрахування для населення, про підвищення стандартів в такій складній ситуації для країни не може бути і мови. Описана вище ситуація зараз прослідковується в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням фінансового забезпечення державних програм та заходів соціальної підтримки населення присвячені праці вчених: Л. Крамаренко, Р. Левін, С. Сіденко, П. Шевчук, О. Яременко та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вражає, що в таких країнах світу як Швеція, ОАЕ, Білорусія, не зважаючи на кризові явища, влада виділяє кошти на створення депозитів для новонароджених дітей з періодом вкладу 18 років, який дає змогу при настанні повноліття використати дані кошти на свій розсуд. Але дивує те, що досі в нашій країні не використовують подібні соціальні механізми.

З цього і витікає актуальність даної проблеми – в Україні просто не має вільних коштів для введення нового виду соціальної допомоги. Але чи потрібні вони для впровадження депозитної програми для новонароджених? Ми вважаємо, що ні. Вся справа в тому, що виплату за народження дитини можна розділити на дві частини – виплати у перший рік життя та створення депозиту до настання повноліття. При цьому грошові виплати будуть навіть підвищені. Таким чином, держава однією дією зможе вирішити два важливих питання – з одного боку, підвищити соціальні стандарти для населення, а з іншого – акумулювати фінансові ресурси, що зможуть стати значним поштовхом в майбутньому для виходу України з кризового становища.

Мета статті. Головною метою цієї статті є розкриття теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо реалізації програми «Державний депозит».

Виклад основного матеріалу. Програма «Державний депозит» є однією з частин розподілу державної допомоги за народження дитини. Для відкриття даного депозиту, одному з батьків потрібно буде заповнити спеціальну заяву на створення персонального рахунку в «Ощадбанку» (при чому сам рахунок оформлюється не на громадянина, який заповнював анкету, а саме на дитину, щоб уникнути несвоечасного та нецільового використання даних коштів), крім того потребується паспорт, ідентифікаційний код особи, яка заповнює заяву та свідоцтво про народження дитини. Також батьки повинні зареєструвати дитину в податковій інспекції для отримання ідентифікаційного номеру, з яким після закінчення терміну вкладу вже повнолітня особа зможе отримати кошти.

Як і кожен вклад «Державний депозит» буде мати капіталізаційну відсоткову ставку. Щоб виділити оптимальну відсоткову ставку, проаналізуємо відсотки по дитячим депозитам в комерційних банках України.

Таблиця 1

Відсоткові ставки по дитячим депозитам станом на початок 2018 р.

Назва банку	Ставка по дитячому депозиту, %
Банк ПІВДЕННИЙ	13,25
ОТП Банк	6,7
ПриватБанк	10
Креди агріль банк	15
Київська Русь	10,5

Процентна ставка дитячого депозиту в Україні коливається в межах 6,7-15% у національній валюті, а так як програма є державною, то оформлення та ведення рахунку буде відбуватися тільки у гривні. Для програми «Державний депозит» можна виділити середнє значення відсоткової ставки – 11%. При чому відсоток за депозитом та показник інфляції (при умові введення реформи у 2018 році) будуть рівними, адже проект держбюджету України на 2018 рік розроблено на базі середньострокової бюджетної резолюції з прогнозованими показниками зростання економіки в 2018 році на 3% при інфляції в 11%. Тобто реальна вартість капіталу буде залишатися незмінною.

Основними регулюючими законодавчими актами програми «Державний депозит» є Постанова Кабінету Міністрів України «Про затверджен-

ня Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27 грудня 2001 р. № 1751 та Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. № 2811-ХІІ.

Згідно зі статтею 12 Закону та абзацом шостим пункту 13 Постанови, допомога при народженні дитини призначається у розмірі 41280 гривень. Виплата допомоги здійснюється одноразово у сумі 10320 гривень, решта суми допомоги виплачується протягом наступних 36 місяців рівними частинами у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Одним з пунктів впровадження програми «Державний депозит» є саме зміни у вищезазначених законодавчих актах розміру допомоги та порядку відрахування коштів на депозитний рахунок. Таким чином, пропонується підвищити загальний розмір виплати за народження дитини до 50000 гривень, з яких 13000 гривень виплачується одноразово, 12000 гривень виплачується рівними платежами протягом наступних 12 місяців, а 25000 гривень відправляється на особистий депозитний рахунок дитини.

Користь для державного бюджету та економіки України в цілому від даної реформи така, що до закінчення строку вкладу держава зможе користуватися даними коштами для поліпшення економічного стану країни. Акумулявання грошових потоків протягом року дадуть можливість перенаправляти їх по чітко розпланованим цільовим програмам. Також, слід звернути увагу, що від'ємне значення показників по програмі «Державний депозит» буде досягатися тільки в перший рік введення реформи. В наступній таблиці проаналізуємо вищезазначену інформацію.

Таблиця 2

**Показники виплат
за народження дитини в Україні**

Показники	До введення реформи	Після введення реформи
Загальна сума виплати, грн., з них:	41280	50000
Одноразова виплата, грн.	10320	13000
Щомісячна виплата, грн.	860	1000
Відправлено на депозит, грн.	0	25000
Загальна виплата за 1-й рік, грн.	20640	25000 (-4360)
Загальна виплата за 2-й та 3-й рік, грн.	20640	0 (+20640)

Отже, ми можемо побачити, що у перший рік введення даної реформи виплати з державного бюджету збільшуються на 4360 грн. за одну дитину, але за наступні два роки держава еконо-

мить 20640 грн. Тобто за три роки економляться кошти на загальну суму 16280 грн. за кожну дитину. Кошти, що були відправлені на депозит, перераховуються до спеціального фонду інвестування Держбюджету, акумулюються протягом року та відправляються «Ощадбанком» до Національного банку України, після чого перераховуються назад до державного бюджету для реалізації цільових програм.

Щодо акумульованої суми, яка через рік буде відправлена до державного бюджету, то її розмір можна буде знайти за допомогою оцінки демографічних показників Білорусії за 2013-2017 роки. Саме в даній країні в 2014 році була проведена схожа реформа, суть якої складалася у відрахуванні на депозитний рахунок 10000 доларів США за народження в сім'ї третьої (четвертої, п'ятої і т. д.) дитини. Проаналізуємо демографічні показники до та після введення реформи.

Отже, ми можемо побачити, що демографічна ситуація в Білорусії після введення реформи населення країни збільшилося приблизно на 2 тис. чол., аналогічне збільшення прослідковується і в кількості новонароджених. Тобто, можна зробити припущення, що при введення програми «Державний депозит» кількість новонароджених в Україні буде не менше ніж аналогічний показник у 2017 році.

У 2017 році в Україні народилося 458 167 дітей. При перерахуванні 25000 грн. на депозит за народження дитини, станом на кінець 2018 року акумульована сума у спеціальному фонду інвестування Держбюджету буде складати 11,454 млрд. грн.

Отримані кошти будуть розподілені між тими секторами економіки, які будуть найбільш пріоритетними для України. Однак, для найбільш ефективного використання акумульованих фінансових ресурсів потрібно дотримуватися таких принципів:

- принцип нарощення потенціалу;
- принцип прибутковості;
- принцип мінімізації ризику.

На рис. 1, можна відмітити, що сектори економіки, які є пріоритетними для розподілу, були вибрані опираючись саме на вищезазначені принципи. Далі щодо кожного принципу окремо:

Принцип нарощення потенціалу прослідковується в пункті субсидування малого та середнього бізнесу. Станом на початок 2017 року, основною перешкодою для створення МСП була висока ставка податку, яка складала приблизно 24% від доходу. Окрім цього витрати на реєстрацію, ліцензування та перевірку МСП у перший рік діяльності складає 55000 грн. Якщо держава підтримує малий та середній бізнес спрощеними умовами реєстрації та зниженою податковою ставкою на наступні 1,5-2 роки, це дасть не тільки поштовх для поліпшення бізнес клімату в Україні, а й призведе до зменшення рівня без-

Таблиця 3

Демографічні показники в Білорусії з 2013 по 2017 рр.

Рік	2013	2014	2015	2016	2017
Загальна кількість населення, тис. чол.	9 494,12	9 497,85	9 498,12	9 498,88	9 499,64
Загальна кількість народжених, тис. чол.	117,99	118,52	119,51	121,07	120,64
Загальний приріст населення, %	-0,03	-0,02	0,01	0,01	0,02

робіття в країні, бо кожне МСП в середньому дає 22 робочих місця.

Принцип прибутковості найбільш точно описує пункт про санацію державних підприємств. Яскравим прикладом є Одеський припортовий завод, який планували приватизувати навесні 2018 року. Початкова ціна продажу даного підприємства складає 5,16 млрд. грн. Однак, дивлячись на потреби Латиноамериканського ринку щодо купівлі аміаку та підвищення ціни аміаку на китайському ринку до 492 дол. за тону, можна зробити припущення, що вливання 6 млрд. грн. з акумульованого фонду можуть кардинально змінити ситуацію. При нарощенні темпів виробництва до показників 2010 року (932 тис. тонн.) та при зниженні ціни на продукцію до 450 дол. за тону, порівняно з азіатськими конкурентами, на початок 2019 року можна спрогнозувати прибуток у розмірі 419.4 млн.

дол., що практично покриває витрати на дане підприємство.

Принцип мінімізації ризику є основною ознакою пункту про операції на валютному ринку. Основним прикладом є прикладом є «Приватбанк». Проаналізувавши консолідовану звітність за 9 місяців 2017 року, можна відмітити, що прибуток від операцій з іноземною валютою склав 808 млн. грн., що в 2,5 рази більше, ніж аналогічний показник у 2016 році. Якщо зробити відрахування у статутний капітал з метою отримання прибутку, то є велика ймовірність успіху даної операції.

Висновки та пропозиції. Провівши аналіз схеми розподілу та виділивши основні принципи пріоритетності відрахувань з акумульованого фонду по програмі «Державний депозит», було визначено позитивні аспекти для проведення даної реформи. Але не слід забувати іншу мету даного проекту – депозит для майбутнього громадянина країни.

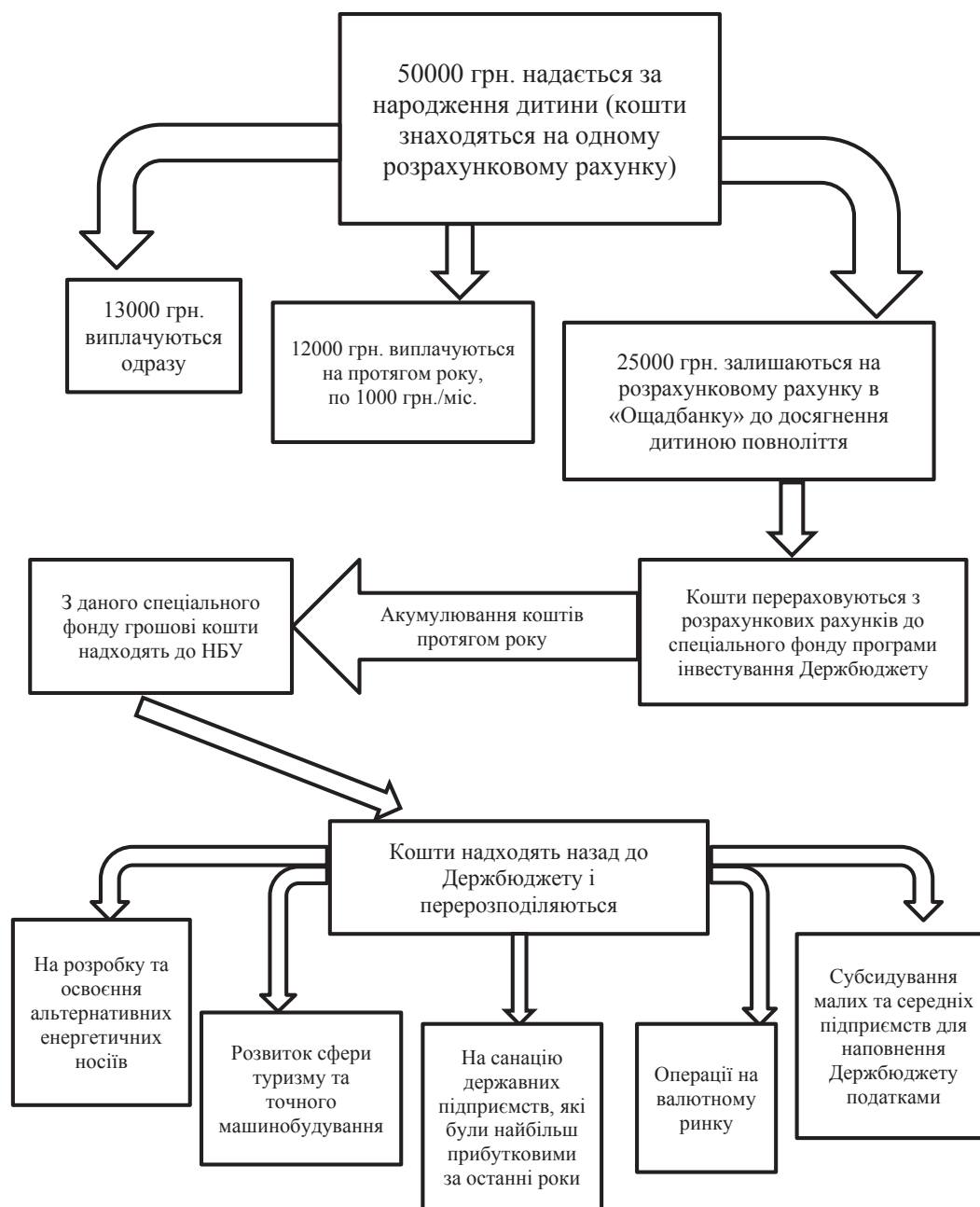

Рис. 1. Розподіл соціальної допомоги при народженні дитини

При настанні повноліття, власник вкладу має право зняти грошові кошти на свою потреби, тобто особа має право зняти накопичені на депозиті кошти повністю готівкою. Однак на даному етапі держава, для обопільної економічної вигоди, може запропонувати власнику депозиту інші шляхи застосування його фінансових ресурсів.

Таким чином, майбутній власник даного депозиту може використати накопичені кошти:

- На оплату навчання в будь-якому державному закладі освіти.
- Як перший внесок лізингового кредиту на транспортний засіб (при наявності водійського посвідчення потрібної категорії).
- Як перший внесок для придбання житлової площі в ипотеку.

- На оплату полісу медичного страхування.
- Перевести дані кошти на особистий пенсійний рахунок в державному або комерційному банку для отримання в майбутньому збільшеної пенсії.

- Перший вклад на створення власної справи і т. д.

Тобто, використання даних коштів по запропонованому державою сценарію, не тільки дасть змогу власнику депозиту направити грошові потоки за цільовим призначенням – громадянин в подальшому отримуватиме економічні на соціальній вигоди, але і дасть можливість державі зекономити майбутні витрати та поліпшити рівень довіри соціуму, що є одним з найважливіших завдань державної влади.

Список літератури:

1. Офіційний сайт Приватбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/ru>.
2. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
3. Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 175 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF>.

Пименова М.М., Фрейдин М.Ю.

Университет таможенного дела и финансов

ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРОГРАММЫ «ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДЕПОЗИТ»

Аннотация

В условиях экономических преобразований и бюджетного реформирования реализация государственной политики в социальной сфере приобретает особое значение. В статье охарактеризована программа «Государственный депозит». Авторами приведены процентные ставки по детским депозитам. Осуществлен анализ показателей выплат за рождение ребенка в Украине до и после реформы. Предложен механизм распределения социальной помощи при рождении ребенка.

Ключевые слова: депозит, выплаты, рождение ребенка, процентная ставка, финансовые ресурсы, банк, реформа.

Pimenova M.M., Freidin M.Yu.

University of Customs and Finance

THE WAYS TO IMPROVE THE PROGRAM «STATE DEPOSIT»

Summary

In the context of economic transformation and budget reform, the implementation of public policy in the social sphere is very important. The program «State deposit» is described at the article. The interest rates on children's deposits are given by the authors. The indemnities of child birth in Ukraine before and after the reform were investigated. The mechanism for distributing social assistance for the birth of a child is proposed.

Keywords: deposit, payment, child's birth, interest rate, financial resources, bank, reform.